

EURÓPSKY SÚD PRE ĽUDSKÉ PRÁVA
ŠTVRTÁ SEKCIA
ČIASTKOVÉ ROZHODNUTIE O PRIJATEĽNOSTI
Sťažnosť č. 51224/99

PETER FRÁTRIK
proti
SLOVENSKU

Európsky súd pre ľudské práva (štvrtá sekcia) na zasadnutí komory 4. júna 2002 zlo-
ženej zo sudcov

sir Nicolas BRATZA, *predseda*,
M. PELONPÄÄ,
E. PALMOVÁ,
J. MAKARCZYK,
V. STRÁŽNICKÁ,
J. CASADEVALL,
R. MARUSTE
a M. O'BOYLE, *tajomník sekcie*,

po oboznámení sa s uvedenou sťažnosťou podanou 17. marca 1999 a zaregistrova-
nou 22. septembra 1999,
rozhodol po porade takto:

ZÁKLADNÉ SKUTOČNOSTI

Sťažovateľ Peter Frátrik je slovenský občan. Narodil sa v roku 1951 a žije v Trnave.

A. Okolnosti prípadu

Skutkový stav prípadu na základe tvrdení sťažovateľa možno zhrnúť takto:

Dňa 5. novembra 1992 bolo sťažovateľovi udelené živnostenské oprávnenie —
okrem iného aj na sprostredkovanie obchodu s hudobnými nástrojmi. 5. januára
1993 sa sťažovateľ prihlásil na platenie nemocenského a dôchodkového poistenia.

V roku 1993 sťažovateľ platil daň ako samostatne zárobkovo činná osoba v súlade so svojím ročným základom dane z príjmov – z 9 550 Sk, v roku 1994 zo 7 595 Sk, v roku 1995 z 11 050 Sk, v roku 1996 z 18 225 Sk a v roku 1997 z 2 850 Sk. Zdá sa, že tieto sumy boli sťažovateľovým jediným príjmom počas tohto obdobia.

Dňa 1. januára 1995 nadobudol účinnosť zákon č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni. V zmysle tohto zákona samostatne zárobkovo činné osoby ako sťažovateľ boli povinné platiť poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie. Celkové poistné do oboch fondov, ktoré mali platiť samostatne zárobkovo činné osoby, bolo mesačne stanovené vo výške 32,3 % z polovice pomernej časti základu dane z príjmov dosiahnutých za predchádzajúci fiškálny rok. Minimálne poistné bolo stanovené na 32,3 % zo zákonom definovanej minimálnej mzdy. Mesačná minimálna mzda bola 2 450 Sk v období medzi januárom 1995 a marcom 1996 a 2 700 Sk v období medzi aprílom 1996 a júnom 1997.

Dňa 8. septembra 1997 Sociálna poisťovňa – pobočka Trnava predpísala sťažovateľovi poistné 24 978 Sk na nemocenské poistenie za obdobie medzi 1. januárom 1995 a 30. júnom 1997. Táto suma sa skladala z 9 504 Sk splatných za fiškálny rok 1995 (792 Sk mesačne), 10 236 Sk za rok 1996 (793 Sk mesačne do apríla 1996 a 873 Sk mesačne po apríli 1996), 5 238 Sk za rok 1997 (873 Sk mesačne). Sťažovateľ sa proti tomuto rozhodnutiu odvolal na Ústredie Sociálnej poisťovne. Ako dôvod uviedol, že vzhľadom na svoje nízke príjmy, si toto poistné nemôže dovoliť uhradiť.

Dňa 24. októbra 1997 Ústredie Sociálnej poisťovne potvrdilo rozhodnutie svojej pobočky v Trnave. Sťažovateľ podal proti rozhodnutiu Ústredia Sociálnej poisťovne návrh na preskúmanie zákonnosti na Krajský súd v Trnave. Sťažovateľ uviedol, že jeho príjem bol nižší ako zákonom definované životné minimum, a tvrdil, že za takýchto okolností by mal byť oslobodený od povinnosti platiť poistné podľa zákona o Sociálnej poisťovni. Podľa jeho názoru bola aplikácia tohto zákona v jeho prípade neetická a protiústavná.

Krajský súd v Trnave vo svojom rozsudku z 24. septembra 1998 predmetné rozhodnutie potvrdil. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 30. októbra 1998, keď bolo doručené sťažovateľovi.

Na sťažovateľovu žiadosť bolo 31. mája 1999 zrušené jeho živnostenské oprávnenie. Sťažovateľ je odvtedy nezamestnaný.

Dňa 3. júna 1999 bol sťažovateľ upovedomený súdnym exekútorom o začatí exekúcie, ktorej účelom má byť získanie poistného, ako aj penále za oneskorené platby. Sťažovateľ uviedol, že bol nútený sa zadlžiť, aby zaplatil nedoplatky.

B. Príslušné vnútroštátne právo

Zákon o sociálnej poisťovni

Podľa § 14 ods. 1 písm. c) zákona o Sociálnej poisťovni sú samostatne zárobkovo činné osoby – vrátane osôb, ktoré sú oprávnené prevádzkovať živnosť – povinné platiť poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie.

Podľa § 15 ods. 1 tohto zákona sa poistné platí percentuálnou sadzbou z vymeriavacieho základu. V predmetnom čase bola v zmysle § 15 ods. 2 aplikovateľná percentuálna sadzba 4,8 % (fond nemocenského poistenia) a 27,5 % (fond dôchodkového zabezpečenia), teda celkovo 32,3 % z „vymeriavacieho základu“.

Spôsob, akým sa tento „vymeriavací základ“ určoval pre samostatne zárobkovo

činné osoby, bol definovaný v § 16 ods. 4 v spojení s § 17 ods. 2 ako polovica pomernej časti základu dane z príjmov fyzických osôb dosiahnutých v súvislosti s prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti v rozhodujúcom období. Vymeriavací základ samostatne zárobkovo činných osôb nemohol byť nižší ako zákonom definovaná minimálna mzda (§ 16 ods. 8).

Do 31. marca 1996 bola zákonom definovaná minimálna mzda v Slovenskej republike 2 450 Sk. Od 1. apríla 1996 bola zvýšená na 2 700 Sk.

SŤAŽNOSŤ

1. Sťažovateľ sa sťažuje, že povinnosť platiť poistné podľa zákona o Sociálnej poisťovni porušila jeho práva garantované článkom 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru v tom, že výška poistného vzhľadom na jeho nízke príjmy predstavovala nepriemeranú záťaž.

2. Sťažovateľ ďalej namieta porušenie článku 14 Dohovoru v spojení s článkom 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru v tom, že pri určovaní výšky poistného, ktoré má byť zaplatené v zmysle zákona o Sociálnej poisťovni, sa nerozlišuje medzi samostatne zárobkovo činnými osobami, ktoré dosiahli príjem, ktorého vymeriavací základ je rovnaký alebo vyšší ako dvojnásobok zákonom definovanej minimálnej mzdy, a medzi samostatne zárobkovo činnými osobami, ako je sťažovateľ, s nižším vymeriavacím základom. Sťažovateľ zdôraznil, že výška poistného, ktoré má zaplatiť, sa rovná vyššiemu percentu z jeho reálneho príjmu, ako majú samostatne zárobkovo činné osoby, ktorých základ dane z príjmu je aspoň dvojnásobkom zákonom stanovenej minimálnej mzdy.

3. V zmysle článku 6 Dohovoru sťažovateľ tiež namieta, že bol pozbavený práva na spravodlivé súdne konanie pred krajským súdom v tom, že tento súd aplikoval diskriminačný zákon.

4. Sťažovateľ ďalej namieta s odvolaním sa na článok 13 Dohovoru, že nemal prostriedok nápravy proti rozhodnutiu krajského súdu z 24. septembra 1998.

5. Sťažovateľ nakoniec namieta porušenie článku 1 Dohovoru v tom, že príslušná legislatíva, ako i správne a súdne orgány nezabezpečili dodržiavanie jeho práv zaručených Dohovorom.

PRÁVNÝ STAV

1. Sťažovateľ namieta, že poistné, ktoré mal zaplatiť, je v rozpore s článkom 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru v tom, že zakladá neprimeranú finančnú záťaž. Dovoľávajúc sa článku 14 Dohovoru v spojení s článkom 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru ďalej namieta diskrimináciu v tom, že zákon o Sociálnej poisťovni neobsahuje osobitné ustanovenie, ktoré by určovalo poistné pre osoby s nižšími základom dane z príjmu, ako je zákonom definovaný dvojnásobok minimálnej mzdy.

Článok 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru vo svojich relevantných častiach znie:

„Každá fyzická ... osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon ... Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby ... zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.“

Článok 14 Dohovoru znie:

„Užívanie práv a slobôd priznaných týmto Dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.“

Súd dospel k záveru, že na základe údajov, ktoré má k dispozícii, nemôže rozhodnúť o prijateľnosti tejto sťažnosti a že z tohto dôvodu je nevyhnutné, aby v súlade s pravidlom 54 ods. 3 písm. b) Rokovacieho poriadku oboznámil s touto časťou sťažnosti vládu Slovenskej republiky.

2. Sťažovateľ ďalej namieta, že predmetné konanie sa nemôže považovať za spravodlivé, pretože bolo založené na diskriminačnej právnej úprave. Odvoláva sa na článok 6 Dohovoru, ktorý vo svojich relevantných častiach ustanovuje:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola ... spravodlivo ... prejednaná ... súdom ..., ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch ...“

Podľa názoru Súdu otázka, či predmetné konanie bolo alebo nebolo spravodlivé v zmysle článku 6 Dohovoru, sa musí odlíšiť od otázky, či ustanovenia zákona o Sociálnej poisťovni sú alebo nie sú diskriminačné. K sťažovateľovej námietke týkajúcej sa výsledku konania pred Krajským súdom v Trnave Súd pripomína, že nie je odvolacím súdom pre vnútroštátne súdy a nemôže posudzovať sťažnosť, v ktorej sa namieta, že vnútroštátne súdy vyniesli nesprávne rozhodnutie.

Vzhľadom na to, že sťažovateľovi bola poskytnutá dostatočná príležitosť vyjadriť sa k predmetu konania a predložiť čokoľvek, čo pokladal za významné pre výsledok sporu, podľa názoru Súdu nič nenaznačuje, že by predmetné konanie trpelo nedostatkami, pokiaľ ide o článok 6 a v ňom obsiahnutú požiadavku spravodlivosti konania.

Z uvedeného vyplýva, že táto časť sťažnosti musí byť zamietnutá v súlade s článkom 35 ods. 3 a 4 Dohovoru.

3. Dovoľávajúc sa článku 13 Dohovoru, sťažovateľ ďalej namieta, že nemal prostriedok nápravy proti rozsudku z 24. septembra 1998.

Súd uvádza, že ani článok 13 Dohovoru, ani žiadne ďalšie ustanovenie Dohovoru nezaručujú právo na odvolanie proti súdnym rozhodnutiam, ktoré sa týkajú sporov v oblasti sociálneho zabezpečenia.

Z toho vyplýva, že táto časť sťažnosti musí byť zamietnutá v zmysle článku 35 ods. 3 a 4 Dohovoru ako nezlučiteľná *ratione materiae* s ustanoveniami Dohovoru.

4. Pokiaľ ide o sťažovateľovu sťažnosť podľa článku 1 Dohovoru, v zmysle ktorého Vysoké zmluvné strany priznávajú každému, kto podlieha ich jurisdikcii, práva a slobody zarúčené Dohovorom, je Súd toho názoru, že toto ustanovenie obsahuje čisto všeobecný záväzok a že dokonca ani v spojení s ostatnými článkami by sa naň v zásade nemalo nazeráť ako na ustanovenie, ktoré môže byť predmetom samostatného porušenia Dohovoru [pozri *Danini v. Taliansko*, sťažnosť č. 22998/93, rozhodnutie Komisie zo 14. novembra 1996, *Decisions and Reports* (DR) 87, str. 24]. Súd z tohto dôvodu nepovažuje za nevyhnutné samostatne posudzovať túto časť sťažnosti.

Z TÝCHTO DÔVODOV SÚD JEDNOMYSEĽNE

Rozhodol odročiť posudzovanie sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia článku 1 Dodatočného protokolu k Dohovoru v spojení s namietaným porušením článku 14 Dohovoru;

Vyblásil za neprijateľný zvyšok sťažnosti.

Michael O'BOYLE
tajomník

Sir Nicolas BRATZA
predseda